שא א מיי׳ פ״ז מהל׳

יא סמג לאוין מה טוש"ע

ב ב ג מיי׳ שם ועיין בכ״מ טוש״ע שם

שם סעי" ע. פד ו ז מיי' פ"י מהל' מעשר שני ונטע רבעי הלכה כ טוש"ע י"ד

:סי רלד סעי יב

לעזי רש"י

לייטוג"א. חסה.

רבינו חננאל

[מתני'] לא ישב בצל האשרה ואם ישב טהור.

ואוקימנא בצל קומתה. וכ״ש בצל צילה שהוא טהור. לא יעבור תחתיה

ואם עבר טמא. מ"ט אי אפשר שאין שם

תקרובת ונמצא מאהיל

. בתקרובת עבודת כוכבים

פרשנוה למעלה שמטמא

כמת: היתה אשרה זו

היתה נוטה ברשות הרבים

בפחות מכדי קומת האדם

ד סי׳ קמב סעי׳ ט:

סעיף י: ה מיי׳ שם טוש״ע שם סעי׳ ט:

 ל) חולין יג: לעיל לב:,
(ברכות יט. וש"כ],
(לעיל מב.], ד) לעיל מג: ובכורות לג: (ט״נ. פ ום כ, ש) [בפורות עג. תמורה כד.], ו) [ל"ל והתנן], 1) ערלה פ"א מ"ט, **ה**) [ועי תום׳ פסחים כו. ד״ה שאני

תורה אור השלם ו. ויצמדוּ לִבַעַל פָּעוֹר וּיּאכְלוּ זְבְחֵי מֵתִים: תהלים קו כח תהלים קו כח

נותאים קובור. 2. וְלֹא יִדְבַּק בְּיְדְרְ מְאוּמָה מִן הַחַרֶם לְמֵעַן יָשוּב יִיְ מִחֲרוֹן אַפּוֹ וְנְתַן לְךְּ רַחֲמִים וְרִחַמְּךְ וְהִרְבֶּךְ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָאֲבֹתֶיךְ: דברים יג יח

גליון הש"ם

רש"י ד"ה ועבר וכו' מומאה דרבנן היא. עיין חולין יג ע"צ תוס' ד"ה תקרונת: תום' ד"ה לא וכו' חומרא דעבודת כוכבים שאני. עיין לעיל ודף מג ע"ב תוס' ד"ה אמרו:

הגהות הב"ח

רש"י ד"ה לא ישב (ה) וכו' דא"כ לא הוה מתני ואם ישב: (ב) ד"ה תחתיה תחת נוף האילן: (ג) ד"ה לכל וכרי הצל ארוך: (ד) ד"ה ודרב מרי בכבורות גבי בעלי מומין שנפדו ושחטן לצרכו אין מרגילין וכו׳ של נפחים ואע״פ שהעור נמכר וכו' וקשיא לן: (6) תום' ד"ה ורגנן וכו' מהני לגדל ולהחליף ודמי שפיר לפרה שנתפטמה וכו׳ זה וזה גורם אבל לגורם דלל חיישינן וכו׳ כל

[א] גבי לא הא קמ"ל דאפילו ללל קומתה אם ישב טהור. נ"ב וכ"ל הטור אבל הרמב"ם לא גרם לה וכן בירושלמי ורא"ש וש"ע השמיטו כל זה (ועמ"ש רבינו ביו"ד סי' קמ"ב ס"ק י"ח): [ב] שם ה"ד אי דליכא דירכא כו'. נ"ב הרמב"ם ל"ג אבל הרא"ש וש"פ נחלת. שהיה נופה כו". נ"ב אבל הראב"ד מפרש שקדם לו הדרך (ע"ש): [ד] שם ד"ה לצל צלה שחרית כו'. נ"ב וכן פי׳ שאר מפרשים בירושלמי ורמב"ם פי׳ בענין אחר (ע"ש ס"ק י"ח

מוסף רש"י

נושרת שהנבייה שהגבייה עליהן. על הירקות והוה לזבל ונמלא בעל הירק נהנה מו האשירה. נבייה הן העלין הנושרין מן האילן בימות הגשמים לעיל מב.). שוחק וזורה מב.) שלא יכשל בה ישראל ליהנות ממנה (לעיל מג:).

לא ישב בצידה. ולא דמי לללו של היכל (פסמים דף כו.) דהתם היכל 📉 מרגרי לא ישב בצידה. ולא דמי לללו של היכל (פסמים דף כו.) דהתם היכל 💢 מרגרי לא ישב בצידה. ולא דמי לללו של היכל (פסמים דף כו.) דהתם כן לא (א) מתני ליה ואם ישב טהור דהא קתני סיפא לא יעבור

נמי דקתני לא ישב בצל קומתה מכלל דבצל לילה לכתחלה ישב והא קא מיתהני: אם ישב טהור. ובלבד שלא יהא תחתיה דהא קתני לקמן דאי עבר טמח וכ"ש ישב: ה"ה דליכה מקרובת עבודת כוכבים. ונמלא האילן מאהיל על התקרובת ועליו: עבר. דאי עבר דיעבד או עובר לכתחלה: כי מטים התם. רב ששת סגי נהורא הוה חה מושכו והיתה בעירו אשרה גוזלת את הרבים א"ל כי מטית התם: ארהיטני. משכני במרולה: בותבר' זורעין מחסיה ירקות בימות הגשמים. שהאילן גם

לתוכו עשוי אבל אשרה עשויה לצל א"נ "חומרא דעבודת כוכבים

גורם מותר. פי׳ רבינו שמואל ומ״מ אסרי רבנן ירקות בימות החמה דלא בותני' אלא ישב בצילה ואם ישב מהור ולא דמי דהכא עם זבל נבייה המהנה יעבור תחתיה ואם עבר ממא יהיתה גוזלת לגדל ולהחליף זבל הקרקע נמי שהוא את הרבים ועבר תחתיה מהור: גמ" לא ישב של היתר מהני לגדל ולהחליף (ה) בצילה פשימא אמר רבה בר בר חנה א"ר אבל לגורם דצל חיישינן שכולו אסור יוחנן לא נצרכא אלא לצל צילה מכלל דבצל שאותה הנאה שהצל עושה להגין מן קומתה אם ישב ממא לא ראפי' לצל קומתה החמה אין הקרקע עושה וליכא נמי נמי אם ישב מהור והא קמ"ל דאפילו לצל לל אחר דהיתר גורם עמו להגין מן צילה לא ישב איכא דמתני לה אסיפא ואם החמה נמצאת כל הנאת הצל לאיסור ודמי שפיר לפרה שנתפטמה בכרשיני ישב מהור פשימא אמר רבה בר בר חנה היתר ושל עבודת כוכבים ביחד ששניהם א"ר יוחנן לא נצרכא אלא לצל קומתה מכלל הועילו לפעם הפרה ונקרא זה ווה גורם: התם דקאזיל לאיבוד. דלצל צילה יאפילו לכתחלה ישב או לא הא קמ"ל דאפילו לצל קומתה אם ישב מהור: פי׳ בקונטרס דלאבדה מתכוין וכבר ולא יעבור תחתיה ואם עבר ממא: מ"מ אי בטלה והוי כעבודת כוכבים שנשתברה אפשר דליכא תקרובת עבודת כוכבים מני מאליה וקשה בה טובא דלמ"ד (לעיל רבי יהודה בן בתירא היא דתניא לרבי יהודה מא:) עבודת כוכבים שנשתברה מאליה אסורה תקשי ואפילו למאן בן בתירא אומר מנין לתקרובת עבודת כוכבים שמטמאה באהל שנאמר יויצמדו דשרי נמי הא אין מבטל ישראל עבודת כוכבים של עובד כוכבים לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה מת ועוד דבשל ישראל נמי איירי ר' יוסי מממא באהל אף תקרובת עבודת כוכבים מדמייתי ראיה (לעיל דף מד.) מעגל מטמא באהל: היתה גוזלת את הרבים וממפללת שהיה של ישראל ועבודת ועבר תחתיה מהור: איבעיא להו עבר או כוכבים של ישראל אינה בטלה עולמית עובר רבי יצחק בן אלעזר משמיה דחזקיָה לכן נראה לפרש דקאזיל לאיבוד דלא שכיח שיבא לזיבול בזריי׳ לרוח שאין נופל אמר עובר ורבי יוחנן אמר אם עבר ולא כ"כ ביחד ומ"מ אפילו לכי האי גוונא פליגי הא ידאיכא דירכא אחרינא הא דליכא חיישי רבנן: ברבועין יחור של ערלה. וקמ"ל דלא גזרינן יחור אטו דירכא אחרינא א"ל רב ששת לשמעיה כי ממית להתם ארהיטני [2] היכי דמי אי דליכא דירכא אגוז דבייחור לא שייך ביה ערלה: ראין נומעין אגוו של ערלה. צ"ל אחרינא ל"ל ארהימני מישרא שרי ואי דאיכא דירכא אחרינא כי אמר ארהימני מי שרי לעולם דבאיסור נטיעת אגוז לכתחלה הדליכא דירכא אחרינא יואדם חשוב שאני: נמי לא פליגי רבנן דאי פליגי ושרו מתני' זורעין תחתיה ירקות בימות הגשמים אם כן לדידהו אמאי ערלה בשריפה ינטעו אותם ויהיה היולא מהם זה אבל לא בימות החמה והחזירין לא בימות החמ' וזה גורם ודוחק לומר דאיירי התם ולא בימות הגשמים יור' יוםי אומר אף לא ירקות בימות הגשמים מפני שהנביה נושרת

תנא סיפא אין נוטעין:

דרבנן אדרבנן קשיא דר' יוםי אדרבי יוםי בשלמא דרבי יוםי אדרבי יוםי לא קשיא התם דקאזיל לאיבוד מתיר הכא דלא קאזיל לאיבוד אסור אלא דרבנן אדרבנן , קשיא איפוך ואיבעית אימא לא תיפוך דר' יוסי כדשנין דרבגן כדאמר רב מרי בריה דרב כהנא סמה שמשביח בעור פוגם בבשר הכא נמי מה שמשביח בנביה פוגם בצל וסבר רבי יוסי זה וזה גורם אסור יוםי אומר ינוטעין יחור של ערלה ואין נוטעין אגוז (והתניא) ירבי יוםי אומר ינוטעין של ערלה מפני שהוא פרי ואמר רב יהודה אמר רב מודה רבי יוסי שאם ינמע והבריך והרכיב מותר ותניא נמי הכי מודה רבי יוםי שאם

לא אסרי אלא משום גזירה דלמא מגבה ליה כו׳ כדאוקימנא בריש פירקין (דף מב.): **הכא לא אזיל לאיבוד.** שהרי דרכה בכך ואין עבודת כוכבים בטלה דרך גדילתה הלכך איסור הנאה הוא זה וזה גורם אסור: איפוף. כולה מתני׳ ולא תשני דרבי יוסי אדרבי יוסי כדשנית: כדשנין. מעיקרא ולעולם זה וזה גורם אסור ס"ל: דרבנן. אדרבנן לא קשיא אינהו נמי זה וזה גורם אסור סבירא להו כדאמרינן אף היא נעשית זבל והכא היינו טעמא דשרו דליכא גורם איסור כלל דמה שמשביח אילן את הירקות בעליו פוגם בצל: ודרב מרי. (ד) [בתמורה] (דף כד.) גבי אין מרגילין בפסולי מוקדשים להפשיט דרך הרגלים כעין מפוח של נפחים בעלי מומין שנפדו ושחטן ללרכו ואע"פ שהעור נמכר ביוקר מוציק לפסור מחוק מים בשל את לא לה לבשר קשיא לן החם אחתי הא פסידא דהקדש הוא דאי הוה שרית ליה להרגיל ולמכור הסור להרגיל לפי שבזיון קדשים הוא שמקלקל הבשר קשיא לן החם אחתי הא פסידא דמה שמשביח בדמי הטור פוגם בדמי הבשר: ערלה העור ביוקר הוה טפי פריק להו מעיקרא ושני רב מרי ליכא פסידא דמה שמשביח בדמי העור פוגם בדמי הבשר: ערלה לא נאסר אלא הפירי הלכך אגוו איסור הנאה דקא מתהני מיניה שחוזר ונעשה אילן: יחור. נוף: שאם נעע. האגוו של ערלה מותר. אלמא כי גדל האילן וטוען פירות הוו להו הנך פירות בגרמא דאגוז דאיסור וקרקע דהיתר וקתני מותר: נסיה כמי שאם בכברות הייני של המקרשים הייני של המקרשים הייני אור של פוגם בבשר. מה שמשביח בעור פוגם בבשר. ואכתי סבר ר' יוסי זה וזה גורם אסור. והתני׳ ר' יוסי אומר נוטעין יחור של פוגם בבשר. מה שמשביח בעור פוגם בבשר. ואכתי סבר ר' יוסי זה וזה גורם אסור. והתני׳ ר' יוסי אומר נוטעין יחור של פוגם בבשר. מה שמשביח בעור פוגם בבשר. ואכתי סבר ר' יוסי זה וזה גורם אסור. והתני׳ ר' יוסי אומר נוטעין יחור של פוגם בבשר. מה שמשביח בעור פוגם בבשר. ואכתי סבר ר' יוסי זה וזה גורם אסור. והתני׳ ר' יוסי אומר נוטעין יחור של

עליהן והוה להן לזבל: גבו' למימרא דרבי

יוםי סבר זה וזה גורם אסור ורבגן אמרי זה

וזה גורם מותר הא איפכא שמעיגן להו

דתנו סרבי יוםי אומר שוחק וזורה לרוח או

ממיל לים אמרו לו אף היא נעשה זבל ונאמר

לא ידבק בידך מאומה מן החרם קשיא

והיתה מסתרכת בבגדי בני אדם ומושכת אותם בני או ט וכושכת אוזנם שנמצאת כאילו גוזלת. אם עבר תחתיה טהור שאיז בראשי האמיריז אי ליכא דירכא אחריתי עוכר כחחלה ואפילו הכי בריצה. ואם איכא דירכא אחריתי לא יעבור ואם עבר טהור: ירושלמי עבר טהור: ירושלמי הרי הקבר אסור בהנאה וצילו מותר לאכול בו: וצילו מוזנו לאכול בו: ירושלמי זאת אומרת שאין טומאת המתים מחזורת. דלא כן ל) אילו קבר שגוזל את הרבים ועבר תחתיו טהור: באין ראוין ליטע אלא ודאי בדיעבד פליגי ובא ר' יוסי לאשמעינן שאם [מתני'] זורעין תחת האשרה ירקות בימות הגשמים אבל לא בימות נטעוהו אף בדיעבד כל הגדל ממנו אסור וכדמפרש טעמא מפני שהוא החמה שמתגדלין בצל האשרה בימות החמה שהצל טוב להן ואסור. פרי דמשמע שבא להשמיענו היכא דנטע אגוז של ערלה דאפילו . והחזרין פי׳ חסא לא דיעבד אסורים הפירות והא דנקט אין נוטעין איידי דתני רישא נוטעין הגשמים שלעולם הצל יפה להן. רבי יוסי אומר אף לא כל ירקות הגשמים מפני בימות שהנמיה נושרת פי' עלי הירקות הזרועין תחתיה והוה להז לזכל ומגדלח . גותן. ומקשינן למימרא דרבי יוסי זה וזה גורם אמור מרירא ליה מי אחר סבירא יידה שניהן הקרקע והנמיה שניהן גורמין גידול הירקות ורבנן דפליגי עליה דר׳

ערלה פי׳ כי עץ בעלמא הוא. ואין נוטעין אגוז של ערלה מפני שהוא פרי. ואין מרכיבין בכפניות של ערלה. ואמר רב יהודה

א) פיי בממיהה וכן פיי בפ"מ וכן מוכח בסנהדרין דף מז ע"ב דכ"ז דלא פינהו טמא. ב) חסר כאן ול"ל ומשנינן החם דקאזיל לאיבוד מתיר אבל הכא.

שאני ©: אר דאיכא דירבא אחרינא. פי׳ קצר כזה דאי בעינן למימר מחתיה ואם עבר טמא אלא מן האילן והלאה הלכך לאו אהל הוא שלי ארוך יותר אם כן אין לדבר סוף: **ורבנ**ן סברי זה וזה שכשהחמה במזרח או במערב יש לכל אדם צל ארוך וכשהחמה אין לדבר סוף: ורבנן סברי או להל דדר

עומדת באמצע הרקיע אין לכל דבר לל אלא מחמיו: מחמיה. כם נוף האילן שהאהיל עליו האילן: ואם עבר טמא. כדמפרש בגמרא: היסה גוולם את הרבים. [2] שהיה נופה נוטה לרשות הרבים: ועבר תחתיה טהור. דהך שומאה דרבנן היא וקרא דמייתינן ° בגמרא אסמכתא בעלמא היא והכי נמי אמרי' בפ' ר' ישמעאל (לקמן נב:) דהך טומאה דרבנן היא והיכא דגוזלת את הרבים לא גזור רבנן: גבו' פשיטא. דלא ישב בנילה דהא קא מיתהני מעבודת כוכבים: ללל לילה. [ד] שחרית וערבית (ג) שלל ארוך לכל דבר מאד וכל זמן שלא עברה מדת אורך הצל את מדת גובה קומת האילן הצל עב וחשוך מכאן ואילך הצל דק וקלוש והיא צל צלו ואצטריך לאשמועינן דאפילו בצל צילה לא ישב: מכלל דבלל הומתה אם ישב טמא. בתמיהה. והלא אינו מן האילן הוא ולא תחת נופו: לה בלל קומתה נמי הם ישב טהור. ובלבד שלא ישב ממש תחתיה ומשום רישא נקט צל צילה דקתני לא ישב לכתחלה ואשמעינן דאפילו בלל נילה לא ישב אבל סיפא ישב טהור אפילו אצל קומתה קאי: מכלל דבצל לילה לכתחלה ישב. בתמיחה. כיון דאוקמת מתני׳ אצל קומתה ורישא

הנאה דלל לאיסור הס"ד: הגהות הגר"א

הוא קשה להן שמעכב החמה מלבא: אבל לא בימום החמה. שהצל יפה להן: וחזירין. לטוג"א בלע"ו: לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. שהלל יפה לחזרת לעולם: שהנבייה. עליו נושרין בימות הגשמים מן האילן: גבו' זה ווה. נבייה דחיסור וקרקע

עולם דהיתר גורמין לירקות שיגדלו: שוחק וזורה לרוח. ולא חייש לזבל: התם קחויל לחיבוד. לחבדה הוח מתכוין וכבר בטלה עבודת כוכבים

ולא גרעה מעבודת כוכבים שנשתברה מאליה הלכך ליכא זה וזה גורם שהרי אין כאן איסור כל כך דאפילו רבנן

יוסי ושרו בירקות בימות הגשמים ולא חיישי ליה

לנמיה. סברי זה וזה גורם

להו דתנן ר' יוסי אומר שוחק וזורה לרוח או מטיל לים. ³) אבל הכא

דהוה זבל על גבי הירקות

ולא אזל לאיבוד משום הכי קא אסר ר' יוסי.

הכי קא אסר ר' יוסי. דרבנן אדרבנן נמי לא

קשיא דלא קא שרו רבנן הכא אלא משום דיותר

פוגם הצל בירקות ממה

שמרויח בהן הזבל של